

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Yhden vuoden odotusajan asettaminen ennen opiskelijan perheenyhdistämishakemuksen jättämistä auttaa varmistamaan, että opiskelijalle muodostuu ennen perheen muuttoa realistinen käsitys Suomen kustannustasosta, perheen toimeentulon edellytyksistä sekä puolison mahdollisuuksista työllistyä. Odotusaika yhdistettynä perheenyhdistämisen käsittelyaikaan on omiaan vähentämään Suomen houkuttelevuutta sellaisille opiskelijoille, joiden talous on turvattu ja joilla on mahdollisuudet valita opiskelupaikkansa.

Säätelyssä on tärkeää säilyttää suhteellisuus ja ennakoitavuus. Kansainväliset opiskelijat ovat Suomelle merkittävä osaajapotentiali, ja perheellisten opiskelijoiden mahdollisuus rakentaa elämäänsä Suomessa vahvistaa valmistumisen jälkeistä työllistymistä ja Suomeen jäämistä. Odotusajan toimeenpanossa tulee huolehtia siitä, ettei muutos tarpeettomasti heikennä Suomen houkuttelevuutta opiskelumaana tai vaikeuta niiden opiskelijoiden hakeutumista Suomeen, joilla on hyvät edellytykset opiskella, työllistyä ja integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Muutoksen onnistunut toimeenpano edellyttää selkeää ja oikea-aikaista viestintää hakijoille, oppilaitoksille ja rekrytointia tukeville toimijoille. Hakijoille on annettava ymmärrettävä tieto siitä, milloin perheenjäsen voi hakea oleskelulupaa, mitä toimeentulolta edellytetään ja millaisissa tilanteissa odotusajasta voidaan poiketa. Tämä vähentää perusteettomia hakemuksia, lyhentää käsittelyn kuormitusta ja parantaa hakijoiden mahdollisuuksia tehdä realistisia päätöksiä Suomeen muutosta. Kokonaisuutena EK kuitenkin katsoo, että esitetty yhden vuoden odotusaika on hyväksyttävä ja oikeasuhtainen keino opiskelijamaahanmuuton kestävyysvahvistamiseksi.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

EK pitää perusteltuna, että opiskelijoiden perheenjäsenten oleskelulupiin sovellettaisiin jatkossa selkeämmin ulkomaalaislakia. Muutos selkeyttäisi nykyistä tulkinnanvaraista sääntelyä ja parantaisi lupakäsittelyn ennakoitavuutta, yhdenmukaisuutta ja hallinnollista toimivuutta.

Muutos on käytännön syistä perusteltu ja tekee lupakäsittelystä tasapuolisempaa eri lupakategorioiden välillä. Samalla on huomattava, että perheenyhdistämistä koskevien lupahakemusten käsittely on ruuhkautunut ja käsittelyajat ovat pitkiä. Enimmäiskäsittelyajan pidentäminen ei saa merkitä sitä, että pitkistä käsittelyajoista tulee uusi normaali.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

EK kannattaa tavoitetta varmistaa, että opiskeluperusteinen maahanmuutto perustuu todellisiin opiskeluvalmiuksiin. Riittävä kielitaito tukee opintojen etenemistä, työelämään kiinnittymistä ja Suomeen jäämistä, minkä vuoksi opinnoissa vaadittavan kielitaidon kirjaaminen oleskeluluvan edellytykseksi on perusteltua.

Sääntelyn lähtökohtana tulee kuitenkin säilyä oppilaitosten ensisijainen vastuu arvioida opiskelijan kielitaito osana opiskelijavalintaa. Viranomaisen roolin tulee painottua epäselvien, ristiriitaisten tai ilmeisten väärinkäytöstilanteiden tunnistamiseen, ei oppilaitosten tekemän opiskelijavalinnan yleiseen uudelleenarviointiin.

Samalla on huolehdittava, ettei kielitaitovaatimus muodostu tarpeettomaksi esteeksi kansainvälisten osaajien hakeutumiselle Suomeen. Vaatimuksen tulee olla suhteessa opintojen tosiasialliseen opetuskieleen ja oppilaitoksen asettamiin vaatimuksiin. Englanninkielisissä ohjelmissa keskeistä on riittävä englannin taito, kun taas suomen ja ruotsin osaamista voidaan vahvistaa opintojen aikana.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

EK pitää perusteltuna, että opiskelijan oleskeluluvan toimeentuloedellytyksen arvioinnissa käytettävä euromäärä säädettäisiin nykyistä selkeämmin laissa ja valtioneuvoston asetuksessa. Muutos vahvistaisi sääntelyn läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta.

Euromäärän tulee kuitenkin toimia toimeentuloedellytyksen arvioinnin välineenä, ei mekaanisena kynnyksenä. Lupaharkinnassa on jatkossakin voitava huomioida hakijan yksilölliset olosuhteet, selvitysten luotettavuus, asumisjärjestelyt, apurahat ja muut toimeentuloon vaikuttavat seikat.

Nykyisen 800 euron kuukausitason riittävyttä on seurattava suhteessa elinkustannuksiin, asumismenoihin ja opiskelijoiden tosiasialliseen toimeentuloon.

Toimeenpanossa on vältettävä tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Hakijoille, oppilaitoksille ja viranomaisille on viestittävä selkeästi, mitä varoja toimeentulon osoittamiseen voidaan hyväksyä, miten lukuvuosimaksut huomioidaan ja milloin esimerkiksi apurahat tai oppilaitoksen tarjoama asuminen voivat vaikuttaa arviointiin.

Muuta lausuttavaa esityksestä

EK pitää tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia seurataan erityisesti opiskelijoiden ja heidän perheenjäsentensä hakemusmääriin, toimeentuloon, työllistymiseen, oppilaitosten kansainväliseen opiskelijarekrytointiin sekä valmistuneiden Suomeen jäämiseen. Mikäli sääntely osoittautuu heikentävän merkittävästi Suomen osaajapohjaa tai kansainvälisten opiskelijoiden pitovoimaa, vaikutuksia tulee arvioida uudelleen.

On myös tärkeätä, että ulkomailla toimivien opiskelijoita värväävien agenttien toiminnalle pyritään yhteistyössä lähtömaiden kanssa asettamaan selkeät, läpinäkyvät ja valvottavat pelisäännöt. Osa opiskelijoiden ja heidän perheidensä taloudellisista vaikeuksista liittyy rekrytointivaiheessa annettuun harhaanjohtavaan tai puutteelliseen tietoon Suomen elinkustannuksista, työnsaantimahdollisuuksista ja opiskelun kokonaiskustannuksista. Pelkkä toimeentulorajan tarkentaminen ei ratkaise tätä ongelmaa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää agenttien taloudelliseen vastuuseen, markkinointiväitteiden oikeellisuuteen, mahdollisten palvelumaksujen kohtuullisuuteen sekä siihen, että hakijoille tehdään selväksi, ettei Suomeen opiskelijaksi hakeutuminen edellytä välittäjäpalveluiden käyttöä. Valvonnan ja seurannan vahvistaminen tukisi sekä opiskelijoiden oikeusturvaa että Suomen mainetta luotettavana ja vastuullisena opiskelumaana.

Räsänen Mikko
Elinkeinoelämän keskusliitto EK